

I mitt skolbetyg är födelsedatum 16 januari 1914. Någon större stolthet känner jag inte över detta betyg. Första året gick jag två terminer, men det var endast en som räknades, jag blev kvar sittare en termin. Varför vet jag inte. Det påstods att jag var för ung den första terminen, jag hade dock fyllt 7 år innan skolan började. Det kan ju tänkas att skolåldern då var 8 år. Jag har ibland undrat om jag var för livlig och inte tillhörde de lydiga och ödmjuka gossarna som lärarinnan fordrade. Inte grät jag när jag stod i skamvrån, det hände väl någon gång att jag placerades där. Men jag hade stort A i flit och uppförande. Jag tror att alla fick det hur de än uppförde sig. Några större svårigheter hade jag inte att tillgodogöra mej den undervisning som gavs.

I min hemkommun Sorsele, tillhörde en av de sämsta bland Lappmarks kommunerna beträffande skolundervisningen, särskilt skogsbyarna utanför samhället, dit det också saknades vägar endast skogsstigar att färdas efter. Byarna var isolerade och därför finns det nästan en dialekt i varje by. Språkligt betyder det oerhört. Dessa 7 terminer jag gick blev i 3 olika byar och det blev inte 7 terminer i följd. Efter första året blev det uppehåll ett år och sedan en termin och därefter ett och ett halvt år och därefter kunde jag fortsätta i 4 år med en termin varje år. Alla dessa skolår var skolan i kalla bagarstugor där lärarinnan hade ett renskinn under fötterna och 6 klasser att se till. Mina övriga syskon hade gått 3 terminer, jag tillhörde de privilegerade.

År 1914 började världskriget den stora världsbegärren som pågick i över 4 år. Än om vi inte nåddes så mycket krigsnyheterna, för troligen hade vi inte råd att hålla oss med någon tidning. Dessa krigsår blev dock mycket kännbar för folket. Har det inte funnits villebråd i skogen och fisk i älvar och sjöar har nöden blivit oerhört svår för många. De små jordlapparna folket hade gav inte stor bärgning. Vi var 7 syskon när kriget började jag var den yngsta och när kriget slutade hade vi blivit 8 syskon. Min far och mina äldre bröder var många gånger skyldiga när de på våren kom hem från skogen efter att ha varit med om hård och slitsam vinter. Min far hade fått skulder för att kunna skaffa mat åt den stora familjen. Skulder som vi fick hjälpa till att betala.

Eftersom inkomsterna inte var så stora, var inte heller skatterna så höga. Det fanns dock en liten skuld som fjärdingsmannen hade av landsfiskalen fått order att indriva. Fjärdingsmannen var en mycket lugn och snäll man. Han hade själv en stor barnskara och hade säkert sett den grinande nöden i många hem, där det saknades både mat, kläder och skor åt ungarna.

En vinterdag fick mor se fjärdingsmannen komma åkande skidor över sjön Grundträsket. Man kunde lätt känna igen honom på långt håll. Hon satte sig på vedbänken vid fönstret och började gråta. Hon visste att det enda som fanns att utmäta var några kor i ladugården som var ännu magrare än ungarna och skulle dessa kor föravinna, då skulle det bli svårt hålla bort hungerspöket.

Jag var kanske 3-4 år när detta hände. Och det finns inget värre för ett litet barn än att se sin mor gråta. Fjärdingsmannen hade ingen uniform inte ens ett märke i mössan. Men jag hade ändå en rädsla för poliser tills jag blev vuxen. Sedan när jag kom att läsa lite psykologi förstod jag vad som orsakade ^{de} dessa rädsla för poliser.

Rallarna kommer.

Vi hade under våren hört dynamitskotten eka. Baracker hade uppförts i närheten av där järnvägen skulle byggas. Vår lilla ensliga by Krutträsk låg cirka 4 km från där inlandsbanan skulle gå fram. En söndagförmiddag i slutet av maj 1927 kom två resliga män på besök i mitt hem. De slog sig ned på var sin stol i det stora köket, där hela familjen var samlad. Den ene av dem var i 30-årsåldern och den andra, som var mycket grovväxt, såg ut att vara omkring de 50. Den store, grova satt hela tiden och tvinnade sina långa mustascher. Båda två var ifrån Näsåker i Ångermanland fick vi veta. Den yngre hette Otto Söderqvist och hans äldre kamrat August Eriksson, allmänt kallad "Vrång-Eriksson". Det namnet hade han fått därför att han var så hatisk mot allt vad överhet hette. Ingen efter hela inlandsbanan kunde skälla ut ett arbetsbefäl som han, och därför var arbetsledarna smått rädda för att komma honom för nära.

Den dagen sökte de bostad för sommaren. Min farbror hade en stuga som stod tom, eftersom han själv vistades på sjukhus. De fick hyra stugan, och där bodde sedan under sommaren ett rallarlag på fem man.

Rallarna hade rykte om sig att fara våldsamt fram i bygden, där banan drogs fram. Många av de vilda ryktena hade gått före dem också till vår isolerade by. Det var berättelser om hur de hade tjarat in bönder och rullat dem i dun eller jord för att bönderna hade satt dubbla priset på smör och andra förnödenheter som de hade att sälja till rallarna. Efter en sådan behandling kom de förutvarande priserna åter. Det förtaltes också om hur de drack och slogs, där de drog fram.

Efter att ha hört alla dessa historier om rallarnas framfart, var det ej att undra på om folk i de väglösa byarna gruvade sig lite för de nya människorna. Min mor undrade, om rallarna kanske skulle komma att göra oss något illa, när de dagligen skulle gå förbi vårt hus. Man visste aldrig vad ofog de kunde hitta på - kanske kunde de rent ut slå ihjäl någon. Aldrig hade man ju hört tidigare, att någon vågade säga högt vad han tyckte om prästen och länsmannen. De gamle hade ifrån barndomen lärt sig att kröka rygg och lyda överheten. Det stod ju i Skriften att man skulle vara överheten underdånig och att all överhet varav Gud. Och nu dristade sig dessa rallare att t.o.m. kritisera prästen, som hade lovat allt gott efter jordelivet till den som var lydigh och snällt underdånig.

Vi fick snart se att ryktena om rallarnas vildsinthet varit betydligt överdrivna. Visst fanns det rötägg i rallarkåren, som det alltid finns i alla grupper. Visst drack rallarna, och slogs ibland, men i stort sett var det ett rejält folk. En rallare stod för vad han hade sagt. Ett givet löfte var detsamma som ett skrivet ord.

Ny tid och nya idéer.

Det skulle visa sig att mycket av det gamla levnadssättet försvann med rallarnas ankomst till bygden. Nu ville alla följa med den nya tiden. Mjölkrågen och träskålarna byttes ut mot blommiga porslinstallrikar. Flickorna började vara noggranna med locktängerna, och där inte sådana fanns, fick en sjutumspik tjänstgöra för att göra håret så krulligt som möjligt. Kärringarna slutade att snyta och torka tårarna i förklädesnibben, en vit näsduk placerades i fickan. Det hände väl när ingen såg på att de återgick till de gamla vanorna.

Det var ett gammalt samepar, som hette Gran. De hade haft sex barn, som alla hade dött i lungshot. På äldre dar hade de över-

gett renskötseln och byggt sig en liten stuga på en tomt de köpt av min far. Nu hade de en ko och en get. Mycket sparsamma var de och sålde sin mjölk för 25 öre litern till ett lag rallare. Grans hustru, Anna, brukade berätta sitt tragiska livsöde för alla som hon träffade, så ock för den rallare, som var i tur att hämta mjölken. En oturskväll råkade bli hennes sista som mjölkleverantör till rallarlaget. Anders Bartolomeus Grans hustru berättade, och tårarna trillade i rikliga mängder nedför kinderna. Ömsom torkade hon ögonen och ömsom torkade hon mjölkkrukan med samma handduk, medan rallaren förundrat hörde på hur hon snyftade och snörvlande tröstade sig med att hon en gång efter detta jordiska livet skulle få förena sig med sina barn.

Jag var tretton år, och det var den sjätte sommaren jag "getade". Det var brukligt, att getaren stannade hos en bonde lika många dagar som bonden hade kor. Fanns det t. ex. fyra kor på gården, stannade jag där i fyra dagar, flyttade därefter till nästa och gick så byn runt. På detta sätt hann jag vistas hos samma bonde flera gånger under sommaren. Under de långa kvällarna lyssnade jag till rallarnas berättelser. Det handlade ofta om hur de kämpat i sina fackliga organisationer på olika arbetsplatser. Hur de bekämpat strejkbrytare som försökt att hindra deras strejker. Hur viktigt det var med enighet och sammanhållning. Att bryta mot kårens lagar och regler var en dödssynd. För en osolidarisk rallare återstod endast ett - att skyndsamt söka söka sig till en annan plats så långt bort att ingen fick tag på honom. Såvitt han inte gjorde avbön och lovade att i fortsättningen följa de bestämmelser som gällde i organisationen och kåren.

De flesta av rallarna var organiserade i SAC, den syndikalistiska organisationen. Byborna prövade det nya ordet s-y-n-d-i-k-a-l-i-s-t på tungan. Kunde det finnas något värre? Man hade hört somliga av rallarna uttala föraktfullt om religiösa ting. Helt naturligt var dessa människor som kallades syndikalister att likna vid de antikrister som omtalades i Johannes 1:a brev.

"I haven ju hört att en Antikrist skall komma, och redan hava många antikrister uppstått: därav förstå vi att den yttersta tiden är inne. Den som förnekar att Jesus är Kristus, denne är Antikrist, denne som förnekar Fadern och Sonen".

Bartolomeus Gran läste högt ur Johannes brev och många av de äldre instämde med honom. Alla i byn var ättlingar efter Margreta Sophia Mårtensdotter, "Mor Greta", som var en nyckelper-son i den uppmärksammade nyläsarväckelse, som gjorde sig gällande i Sorsele församling på 1820-talet och några decennier framöver. Söndagsbetraktelser hade hållits i mitt och många hem tidigare, tills i mitten av 20-talet. Nu var det bruket så gott som helt borta. Det var endast sammen Gran, som fortsatte att läsa ur den gamla huspostillan. Det hände ibland, att han kom på besök en söndag förmiddag, plockade fram psalmbok och postilla och höll en knagglig betraktelse. Var och en som vågade förneka Fadern och Sonen skulle en dag få stå på den vänstra sidan när räakenskapens dag var inne och sedan bli kastad i den eviga elden för att där pinas i evighet, i evighet. Rallare - gudsförnekare - syndikalister - det var samma slag.

De yngre i byn funderade och tvekade att tro på detta prat. Rallarna var gästvänliga och hjälpsamma. De kunde efter hemkomsten från arbetet gå ut på åkern och hjälpa bonden med skördearbetet. De hjälpte de sjuka inom kåren med pengar, de arbetslösa fick både mat och pengar. Det tillämpades en inbördes hjälp. Kunde då dessa människor vara antikrister?

Rallarnas löner var det dubbla och mer i jämförelse med vad folket i bygden tjänade. Fortfarande var det många bybor som kom hem från en hel vinters slit i timmerskogen och det hade bara resulterat i att deras skulder ökat. Detta gällde särskilt körarna. Skogsarbetarnas och vägarbetarnas löner bestämdes av arbetsgivarna. Vägskifterna gick alltid på anbud eller auktion och den lägsbjudande fick skiftet. Det var bara att arbeta och lyda, den som vågade trotsa blev utan arbete. Med rallarna hade kommit ökade förtjänstmöjligheter. Far körde med sin häst till järnvägsbygget och tjänade 1:25 i timmen, alltså 10 kronor om dagen. Så mycket hade han aldrig tjänat i skogen. Man sålde mjölk för 25 öre litern. Man började ana att det fanns ett annat sätt att leva, fritt från skrämsel och förtryck. Rallarnas goda inkomster måste bero på att de var organiserade och eniga. I rallarkåren fanns sammanhållning; därför fick inte arbetsgivar- en bestämma allt själv, de var starka nog att själva säga hur de ville ha det. Byborna började förstå, att mycket skulle ha varit annorlunda om de hade kunnat hålla ihop på samma sätt som rallarkåren gjorde.

Men det skulle ta lång tid innan det blev helt naturligt för alla att vara fackligt organiserade. Det var inte något unikt i Kruttäsk och Sorsele kommun, förhållandet var likadant i de flesta kommuner i länet. Skrämseln satt djupt rotad. Mina föräldrar fick en gång uppsträckning av en jägmästare för att de hängt porträtt av Zacco och Vanzetti i finkammaren. För honom var dessa anarkister, som avrättades den 22 augusti 1927, enbart mördare och terrorister.

Att Zacco och Vanzetti hängde på väggen hemma hos oss berodde på rallaren Söderqvist. Den första sommaren, som rallarlaget fanns i vår by, brukade han varje kväll köpa mjölk i mitt hem. Då hade han ofta med sig tidningen Arbetaren, syndikalisternas tidning. Den skilde sig i många stycken från Umebladet och Västerbottens-Kuriren, som vi var vana att se. Vi läste där om dessa två amerikanska anarkister, som suttit sju år i fängelse, anklagade för mord de aldrig hade begått. Nu skulle de avrättas i elektriska stolen. Arbetarna protesterade kraftigt, och vi lyssnade andäktigt till Söderqvist, när han utredde händelsernas bakgrund. * Zacco och Vanzetti var ursprungligen Italienska anarkister.

En morgon, när jag stod i sommarladugården och väntade på att korna skulle bli färdigmjölade för att köras på bete i skogen kom hela rallarlaget vandrande hem från arbetet. Alla fem var tysta och allvrliga, när de gick förbi. Zacco och Vanzetti hade avrättats under natten, och på morgonen hade budkavlen gått. Nu var det strejk efter hela inlandsbanan, protststrejk mot den nesliga avrättningen.

Den dagen var det tyst efter hela järnvägslinjen. Inga dynamit-skott ekade, inget gnissel från stubbrytare och dragkärror hördes, inga slag på borrhstålet. Sängen, som i vanliga fall hördes, när borrhstålet vändes, hade tystnat. Vrång-Eriksson knöt sina stora jättenävar. Denna dag var han grymmare än någonsin tidigare och hans arbetskamrater undvek att tilltala honom. Det var en tystnadens dag.

Arbetaren gav ut ett minnesnummer över Zacco och Vanzetti. Söderqvist kom hem med tidningen, sedan laget hade läst den. Jag har troligen vare sig förr eller senare läst någon tidning så noggrant som denna. Om och om igen läste jag den och blev särskilt gripen av Vanzettis ord till bödeln. När han satts i den elektriska stolen, yttrade han: Jag önskar förlåta vad man har gjort mot

mig. För mig blev Vanzetti och hans kamrat förklarade Kristus-gestalter. Ibland grät jag när jag läste Vanzettis sista ord. Detta var min första kontakt med syndikalismen, den sommaren när jag läste Arbetaren och fick höra rallarnas berättelser om konflikter och strider de utkämpat. Någon grundligare förklaring om vad syndikalismen var och hur de hade tänkt sig det framtida samhället hade jag inte fått någon förklaring till. Det skulle dröja ytterligare sju år innan jag fick höra ett föredrag om SAC. Det var Gustav Persson, som våren 1934 talade på ett möte i Sorsele. Och det var ett rent fackligt föredrag. Han upphöll sig vid massakonflikterna som då hade varit 1931 och 1932, där Sv. Massaindustriarbetareförbundet blockerade och där Transportarbetareförbundet inte respekterade blockaden utan gick och lastade ut massan på båtarna som sedan Sjömansförbundet transporterade till bestämmelseorten.

För mig blev syndikalismen en ny religion och så tror jag det var för många. När jag kom till Lycksele i mitten av 50- talet var Elof Svanberg från Umeå Arbetsförmedlingsföreståndare där. Han berättade att han hade varit anhängare av kommunistiska partiets åsikter tills han kom att läsa Krapotkins böcker. Då upptäckte han att här var ju de idéer som han haft men inte känt till.

Det som jag skrivit om människorna i Krutträsk är jämförbart med den inställning som i många skogsbyar fanns till rallarna, och till överhetspersoner. De var nedtryckta och rädda för att visa vad de tänkte om de som makten i samhället hade. Rallarna torde dock få ta åt sig äran att ortens befolkning vaknade upp framför allt i fjällkommunerna där inlandsbanan drog fram.

Rallarna var de som bildade den första LS:en i länet. Det var i Dorotea 1913. Det bildades LS i många skogsbyar, som gav ett hopp för många om att de genom sin organisation skulle uppnå sammanhållning och likadant som dessa rallare uppnå bättre arbetsvilkor med tiden. Men många var hårt insnärjda i det "Rosenska frisinnet och läseriet" och för dessa var syndikalismen och socialismen ett spöke, som de hade svårt att frigöra sig ifrån.

I början av 20- talet börjar vi hitta LS i södra Västerbotten. År 1922 finns en LS i Rajastrand. Denna LS hörde till Jämtlands distrikt. Det var under de år då skogs- och flottningskonflikterna förekom efter Ströms vattudal och i övriga delar av Jämtland.

I Rajastrand blev en man dömd till tre års fängelse för att han skulle ha sprängt en timmerbom. År 1960 när jag var i Rajastrand och bildade LS där, då berättade J. W. Forsberg, som då var 72 år och som hade varit med i LS under dessa strejkår, att den man som blev dömd för sprängningen av timmerbommen att han var oskyldig. "Jag vet sa Forsberg, att den mannen låg hemma den natten." Rättvisans män var inte så nog~~a~~ med domar mot dem som var organiserad syndikalistiskt.

I början av 20- talet, i östra delen av länet inom Burtäsk socken i byarna Ekträsk, Åsträsk, Kalvträsk och Granträsk hade LS bildats och i Lossmen bildades LS 1924, där de också kom att ha Sveriges längsta skogsstrid, som varade i 7 år.

Det var inte överallt som propagandan bland de fattiga småbr^uckarna och skogsarbetarna var så bra där rallarna drog förbi. Det berättas att i en by efter Hällnäs - Storumanbanan hade någon bryskt sagt att ni bonddjävlar har inte något i denna organisation att göra. Ett sådant yttrande var naturligtvis inte någon allmän uppfattning i arbetslagen. Man förmodar att yttrandet fällts av någon enskild person, kanske i onyktert tillstånd. Då kunde man ofta få höra sådana skällsord som bondtjuv eller bonddjävul, ordvalet var inte alltid så väl övertänt.

Före den stora flottningskonflikten i Umeå och Vindelälven 1933 och 1934, som Gotthard Öberg på ett utmärkt sätt har skildrat i boken "Genombrottet", hade LS bildats i byarna efter dessa älvdalar. Gustav Persson som var en skicklig talare och organisatör hade verkat inom distriktet i början av 30- talet. I Sorsele fanns en Liten LS på ett tiotal medlemmar. I Gargnäs bildades LS 1934. Den fick omedelbart en god anslutning och de kom igång med ett aktivt arbete. De började med prissättning av skogsavverkningarna och tog upp kampen med arbetsgivarna. I Bockträsk bildades LS den 17 maj 1936 och i Krutträsk den 1 juni 1937. I Lomselenäs var den femte LS:en inom Sorsele kommun, den hade troligen funnits kvar sedan inlandsbanebygget.

De skogsarbetare som tidigare varit organiserade var i Skogs- och Flottningsarbetareförbundet, menⁿ det var mycket klent med deras organisation. I en närliggande by till Krutträsk fanns en by vid namn AHA. Skogs bildade där en avdelning¹⁹³⁴ och samtliga skogsarbetare i Krutträsk för^uom jag anslöt sig. Jag ville att vi skulle bilda LS, jag hade ju i färskt minne det föredrag jag hört av Gustav Persson, men en del var av den uppfattningen

att det var en kommunistisk organisation.

Under våren 1935 hölls ett möte i Aha där Skogs- och flottningsdistriktets ordf. för Skellefteådalens distrikt Hugo Burman i Slagnäs representerade. Gargnäs LS var där med några ombud, som yrkade på att de skulle gå ~~gä~~ samman och gemensamt begära att få teckna ett kollektivavtal för flottningen i Gargån. Alla var för ett samarbete förutom ordf. i Aha Skogs- och flottningsavdelning. Beslutet blev att de skulle gå samman och jag tycks minnas lönekravet var 90 öre i timmen. Jag satt där som åhörare vid mötet. Skogsdistriktets ordf. struntade sedan i mötets beslut i Aha och skrev en uppgörelse med Flottningsföreningen på 70 öre i timmen. Skogs medlemmar var därmed naturligtvis bundna med Burmans uppgörelse. Att medlemmarna i Gargnäs LS blev förbittrade över sveket från Skogs- och flott var helt naturligt. Alla medlemmar från Kruträsk förutom en lämnade ~~de~~ Skogs- och flott i Aha.

I Buresjön fanns en avd. Skogs- och flott. Några av deras medlemmar arbetade under sommaren 1935 på ett vägbygge nedanför Sorsele efter vägen mellan Sorsele och Storuman. Eftersom det inte fanns någon avd. av Skogs i Sorsele och den LS som fanns där var helt överksam blev det så att dessa mannar från Buresjön prisatte en avverkning som Domänverket hade intill Bureåbornas arbetsplats. Jägmästaren på reviret ville inte höra talas om att någon fackförening skulle blanda sig i hans revirs göromål och ville inte gå med på deras priser. Men räddningen fanns även denna gång till hands. Slipers som skulle tas ut i avverkningen, skulle sågas. En man som brukade såga upp bakaved till gardinkäppar, var intresserad av att det blev avverkning, likaså en hotellägare som tänkte ta hästkörningen. Det ordnades ett möte där en av distriktets representanter för Umeå- och Vindelälvens distrikt av Skogs- och flott Karl Frankling i Lycksele kom till mötet, för att bilda en avd. Mannen som var intresserad av att få såga gardinkäppar ansåg att det var fel att jägmästaren som var största arbetsgivaren i kommunen, han borde ju själv få bestämma priserna på revirets arbeten. Franklin gav honom en åthutning, men han bildade en avd. där hans broder som var största byggmästaren i kommunen blev ordf. och hotellägaren blev kassör och sedan tog de avverkningen för det pris jägmästaren bjudit. Resultatet av detta svek blev att gubbarna i Buresjön la ned sin avdelning.

Min ideologiska och kännedom om SAC och syndikalismen var väl inte så stor innan jag kom med i SAC. Före Krutträsk LS bildats hade jag och en äldre broder gått med i Sorsele kommunistiska arbetarkommun. Kommunisterna hade alltid framhållit i sin propaganda, att det var arbetarna som skulle ha makten bestämma i sina fackföreningar. Jag visste ju att i Lo och dess olika fackförbund saknade medlemmarna själbestämmanderätt. Kommunisterna hade 1938 ordnat första maj möte i kommunalhusets möteslokal. Efter mötet var en liten krets inbjudna till ^{en} kopp kaffe på ett kafé, där jag och min broder var med. Där fick mötestalaren veta att jag och min broder var med i SAC. Han fördömde vårt val och jag kom i en livlig diskussion med honom. Och till sist när han hörde att han inte där kunde övertyga oss att lämna SAC, sa han, "ja stå ni kvar i er LS, men ni skall läsa den kommunistiska pressen tills ni är på det klara med vad vi vill". Då spelade det inte så stor roll vad vi sedan läste, så tolkade jag hans åsikter.

Jag tyckte att det var en konstig uppmaning han gav. Jag tolkade det så, att då hade jag blivit politiskt troende och var inte mottagen för andra uppfattningar, och då spelade det ingen roll vad vi sedan läste. Genom att jag gått med i SAC hade jag fått tag i deras tidningar och litteratur, som varit obekant. Det spanska ⁱⁿibördeskriget pågick och man fick klarhet om kommunisterna förräderi mot den spanska revolutionen. Därför blev inte mitt medlemskap så gammalt i kommunistiska partiet.

Vi hade bildat Krutträsk LS den 1 juni 1937. Vi förberedde oss att prissätta en avverkning vid Ribbigträsket, virket skulle under våren flottas till Vindelälven. Den som hade avverkningen var Fridolf Karlsson i Sorsele, som var pingstvän och ingen vän av syndikalisterna. Han ville inte gå med på våra priser. Han bjöd ett pris, som vi inte kunde godtaga. Men räddningen fanns även denna gång till hands. Hugo Burman i Slagnäs som för ett par år sedan träffat svekuppställningen för flottningen i Gargån träffade denna gång uppställningen på de priser Fridolf Karlsson hade bjudit till LS. Efter trettondagen 1938 var det 7 st från Adak, samliga pingstvännen som åtog sig arbetet och resten ett 15-tal var från Blattnicksele. Vi hade tidigare varslat för blockad, som trädde i kraft just som arbetarna hade påbörjat avverkningen. Jag besökte avverkningen en lördageftermiddag och satte upp blockad meddelanden.

F. Karlsson hade väl räknat med att ingen av de som kommit dit, inte skulle respektera blockaden. Pingstvännerna från Adak förklarade att de skulle inte gå och arbeta där i tre månader och sedan bli utestängd^a/från arbete när de kom hem. De kände till sedan tidigare hur det gått för de som i början av 30- talet goctt som blockadbrytare i vägarbetet i Adaktrakten. Ibland hade det gått dåligt för dessa strejkbrytare.

På måndag^k kom en av DK:s representanter Helmer Norén från Hällnäs för att bistå oss med hjälp. Han hade under helgen varit i Betsele och bildat en LS. På tisdagmorgon åkte jag med Norén till kojnan. Utan att följa någon väg eller skidspår tog vi den närmaste vägen cirka 8 km till kojnan. Alla gubbarna satt inne i kojnan när vi kom. Där fanns också representanter för Skogs och flott, Hugo Burman i Slagnäs och avdeningens ordförande i9 Blattnicksele Karl Linder. De hade fått direktiv av Fridölf Karlsson hur de skulle handla. Det blev så att Burman, Linder, Norén och jag åkte upp till Sorsele där vi träffade en gemensam uppgörelse efter de priser vi kompromissat till innan vi blockerade.

Jag och två av mina äldre bröder arbetade i avverkningen under vintern och förtjänsten var bra. Efter en del tjat lyckades jag att få de övriga i kojnan att gå med på att inget arbete fick på börjas för kl. 7,30 på morron och på kvällen skulle det vara tyst i skogen kl. 5. och på lördagarna skulle alla sluta kl. 1.00.

Kojnan vi bodde i var nyuppförd av F. Karlsson och den var oerhört kall och stallet för hästarna var också mycket dåligt. Så en kväll kom Skogsyrkesinspektören till kojnan i sällskap med en skogstjänsteman. Vad jag vet var det ingen som hade kallat på honom, han meddelade att han var ute och tittade på kojorna. Det blev inte mycket förbättringar som gjordes åt kojnan. Den var lika kall. Jag fick ett protokoll från syneförrättningen och tillskrev Yrkesinspektionen och meddelade hur kojnan var. Jag fick en kopia av ett brev som Yrkesinspektionen hade tillställt Karlsson, som beordrats att omedelbart vidtaga de åtgärder som de ålagt honom. Karlsson var tydligen rädd att han skulle få något nytt besök. Avverkningen var nu slut och vi han inte flytta ut ur kojnan innan den började rivas.

Slipers som tagits ut i avverkningen skulle sågas och vi pris-satte sågningsarbetet. För att komma ifrån LS krav lät Karlsson flotta virket långt ned över bäcken för att komma in på Blattnicksele Skogs-och flottsverksamhetsområde.

Från den dagen var jag bojkottad av både Fridolf Karlsson och revirets jägmästare. Efter att ha legat i beredskapstjänst vintern 1940 gick jag upp till jägmästaren och Karlsson. Hos båda två var det nej, det fanns inget arbete. Det var också sista gången jag sökte något arbete hos dessa två. En av revirets kronojägare hade egen skog och han anställde mej.

Erland Danielsson kom med inlandsbanebygget till Vilhelmina. Danielsson var Smålänning och i Vilhelmina var han ombudsman i SAC i början av 20-talet tills han blev bonde i Nästansjö. När han blev pensionär slutade han med jordbruket och bosatte sig i Meselefors. Jag besökte honom där och gjorde en bandinspelning på 45 minuter. Tyvärr brann denna inspelning upp, då Stensnäs Kursgård brann. Det var många intressanta saker som Danielsson hade att berätta. Det hade då bildats LS ute i en del skogsbyar och det var konflikter i flottningen och många blev åtalade och det var svårt att uppnå någon rättvisa. Georg Branting var där och företrädde LS i en del mål. Det hjälpte inte alltid att ha en skicklig advokat, ty tingsrätterna och domarna stod på arbetsgivarnas sida.

De hade blockerat en bäckflottning och Flottningsföreningen hade värvat strejkbrytare. LS mötte upp och demonstrerade och fick dem att sluta. Det var två pojkar från Junsele, som gick genom skogen för att komma hem. På vägen hittade de en fäbstuga där de gick in, där fanns lite bröd som de tog och åt upp för att släcka hungern. De åkte fast för stöld och blevo dömda till en månads fängelse vardera.

Gustav Persson berättade om vilken okunnighet och rädsla det var bland befolkningen ute i skogsbyarna. I Malåträsk skulle han ha ett möte på en plats. Det visade sig att den manliga befolkning låg borta i skogen och det var bara kvinnorna som kom till mötet och de hade psalmböcker med sig de trodde det var ett religiöst möte. Men Persson fann sig, han tog ett bibelspråk, "att såsom i viljen att människorna skola göra eder det gören i och dem själva". Sedan knöt han an till syndikalismen att de måste vara solidariska mot varandra och hålla samman. Sedan när gubbarna kom hem var han där och talade och bildade en "Lokal Samorganisation".

En annan händelse som han berättade det var ifrån Björksele. Där var möte i två vindsrum, och där han stod och talade där satt kronojägaren som hette Björk och bolaget skogsfaktor som

hette Perming och var en ettrig argsint rackare. De diskuterade och till slut blev dem tysta och då gick dem ^{som} sätt i rummet in-till, då gick också kronojägaren och faktorn. Efter en stund kom gubbarna tillbaks och skratta och var glada över att han hade tystat ned dem. De vågade alltså inte visa sin sympati med an skogstjänstemännen var kvar.

Sedan kom Skogs- och flotts ombudsman Zetterberg till Björksele. Han hade naturligtvis svartmålat SAC och talat om hur liten SAC var i förhållande till LO. När sedan Persson återkom som han hade lovat, så var det två av gubbarna som kallade ut Persson och berättade vad Zetterberg hade sagt. Men vid det mötet blev det så att de bildade LS, som blev aktiv och de bildade också en Ungdomsklubb som arbetade bra, enligt vad som har berättats. Det fanns en tillresande där som hette Albin Ekman, som de har berättat mycket om, bl.a. var hen en bra skolmästare för de unga grabbarna och flickorna i klubben.

Gustav Persson var en god talare och organisatör. Han hade lätt för att komma överens med västerbottningarna och var överallt accepterad. Västerbotten hade varit mycket tungarbetad under hela 20-talet. J.W.Kramer säger i en rapport om Umeå 1929. "Där skulle det ha behövts en 600 kg granat för att väcka arbetarna. Arbetarna var okunniga både i tal och skrift. Om en uppgörelse med arbetsgivaren misslyckades, så upphörde LS verksamhet. De hade sådana gånger behövt en kunnig hjälp vid förhandlingen. Det fanns arbetsgivare som anställde aktiva medlemmar som förmän. Tage Johansson i Jokkmokk berättade att bolaget hade anställt nästan hela styrelsen som förmän i Sudokks LS. Och då upphörde LS. I kustbygden var den jordbrukande befolkningen mindre beroende av arbete än folket var i fjällbygden. Trots det uppträdde de ofta som strejkbrytare vid konflikter. Om Gustav Persson ha kunnat stanna kvar under trettio-talet hade varit annorlunda med LS i länet.

1937 bildades Krutträsk LS. Jag har tidigare sagt att syndikalismen blev för mig en ny religion. Under helgerna började jag att cykla ut i byarna och dela ut propagandamaterial samt sälja tidningar och broschyrer. På hösten 1938 bildade jag en LS i Stensund. De hade en kontrovers med ett skogsbolag, men kom till en uppgörelse. Denna LS blev dock inte så gammal, efter ett par år åkte samtliga medlemmar fast, de var inblandad i en stöldliga. En pojke som var 15 år var inte inblandad i ligan.

han åkte däremot fast för att han kokade brännvin. Det ansågs därför svårt att skapa något förtroende för en sådan LS med sådana medlemmar.

År 1939 bildade jag Giltjaur LS i en by som låg tre mil från Sorsele. Denna LS var verksam i 4-5 år. Det torde vara brist på skolning och agitation, att många LS inte överlevde. Valdemar Malm var några veckor anställd av DK under sommaren 1939. Kalle Landström var vintern 1940 anställd några månader och 1941 Folke Lagerlöf också några månader. Verner Stålberg var anställd 1942 under några vintermånader. Han skrev hur han bildade Kretsar på konferenser han kallat till, men det var visst mest på papperet han hade bildat dessa kretsar. Han var inte så bra omtyckt bl.a i Lossmen, Stensele och Ankarsund. I Ankarsund sa de att han satt där vid spisen och värmdes fötterna och pratade om att han skulle ha haft en stor grogg och fått fördjupa sig i de stora författarnas verk. Kommer han hit då skall den fan få stryk. De har han också fått för Ankarsunds medlemmar var inte att leka med. Holmsundsbolaget hade en skogsfaktor som var illa omtyckt överallt. Han kom till en avverkning de hade i Ankarsund. De tog och drog ned byxerna på honom och satte honom i basvägens plogkant i snön där fick han sitta en stund och säga pepparkaka. I Pauträsk där fick samma skogsfaktor springa till skogs och gömma sig.

Nisse Lätt var också i Västerbotten sommaren 1939 och stannade sedan i Kattisavan under vintern 1940 och arbetade i skogen. I Kattisavan var Nisse L. omtyckt, också i Ankarsund.

Jag blev också accepterad där. Jag torde vara en av de få som i militäruniform ha stått på en dansbana och talat om Syndikalistiska Ungdomsförbundet, vilket jag gjorde i Ankarsund sommaren 1942. Jag låg inkallad i beredskapstjänst ett par mil ovanför Ankarsund i en by som hette Forsmark. En grabb från Lossmen som också låg där följde med en söndag till Ankarsund, där det hade en Ungdomsklubb, som Nisse L. hade bildat. På afton samlades byns befolkning på dansbanan och jag stod där en stund och pratade. Efteråt blev det dans. Det kan väl tänkas att de militära myndigheterna fick reda på det, men kaptenen på kompaniet hade just få en varning från MO för att han hade försökt att trakassera mig, så kanske han inte ville få något bråk. Vidare var ^{han} rädd för folket i Ankarsund, han hade under 30-talet varit där som skogstjänsteman.

Ja, vad var nu orsaken till att så många LS helt upphörde med sin verksamhet och dog bort? I början av år 1937 fanns det 70 LS och 1827 medlemmar. Många av dessa LS hade nog aldrig riktig kommit in i någon organisationsverksamhet. Blev det ett nederlag vid en förhandling, så dog LS ut. Många som var ute och bedrev propaganda talade bara om att de skulle klara sig själva. De glömde helt bort att det fordrades kunskaper.

Jag skall belysa ett exempel. Hösten 1942 hade Rörmyrberg-Kronåker LS blockerat en sommarhuggning som, som Blåvikens revir i Lycksele hade. Jag var med 8 av medlemmarna i LS en dag och vi besökte tre strejkbrytare, som var där och som vi skickade hem. Andra dagen ringde jag revirets jägmästare och jag skulle få träffa honom samma dag. Ordförande i LS var med. Mot mig uppträdde jägmästaren hyggligt men LS ordförande var han arg på. De vill ju strida sa jägmästaren och tog fram en skrivelse, blockadvarseln. Där stod det att vi ger er tre dagars betänketid annars blockera vi. Jag blev strax alldeles stum, jag tänkte vad har de gjort, varseltiden är ju sju dagar. Jag fann mig snabbt och sa att detta är ju inget bevis på att de vill strida. Det är ju bara en varsel som de enligt lag måste skicka till arbetsgivaren. Jag kan hålla med om att denna skrivelse är inte så bra formulerad. Men vi måste komma ihåg att många av dessa skogsarbetare har haft en mycket bristfällig skolutbildning, så vi måste väl ta hänsyn till det. Jägmästare lugna ned sig och låste in skrivelsen på nytt. Han var naturligtvis lika okunnig som LS styrelsen om lagens bestämmelser vid varsel vid konflikt. Vi kom inte överens då, men sedan under veckan hade de träffat uppgörelse.

Jag fick sedan höra varför han var så arg på LS ordförande. Hade jag vetat orsaken hade inte ordförande i LS fått vara med, utan det hade fått bli någon annan. Kronojägaren hade under vintern lämnat ut ett förskott på 300 kr. till LS ordf. utan att ta något kvitto, som han sedan nekade för att han hade fått. Detta var ju mycket fult. Det var mycket vanligt att det skrevs inget kvitto när det t.ex. möttes i skogen. Många arbetare och skogsarbetare var ett givet handslag som ett skrivet ord, de stod för vad de hade sagt.

Det fanns en gammal handbok och i den stod det att det var tre dagar det skulle varslas vid konflikt. Det var kanske inte så bra med information från SAC, om de nya lagar som kom till.

1939 när kriget kom var det många av de aktiva medlemarna som blev inkallade. På många ställen hade medlemmarna eget arbete, de hade köpt kolved och kolade. Och enligt SAC:s stadgar behövde de inte betala någon kontingent vid eget arbete. Det blev mycket svårt att hålla liv i dessa LS där medlemmarna hade eget arbete.

Under hösten 1942 hade jag varit ute på agitation i Västerbotten och då varit med en del LS och hjälpt till med prissättning av avverkningar. Det gällde att få något så likartade priser. Många var av den uppfattningen att det var bara att sätta ett pris men inte en tanke på hur dessa priser blev. Det gällde att få ett pris som låg så till att man hade en chans att möta sin motpart och föra en vettig diskussion. Jag var med om att hitta prissättningar som låg 100 procent över avtalet och då visste man att det var omöjligt att föra en diskussion och komma överens.

Vi gick ut efter en viss genomsnittsdagpenning vid prissättningen. Jag hade en stor erfarenhet från mitt arbete med stämpling och taxering av skogen vilket var en god hjälp vid dessa prissättningar. Arbetet fortsatte till i början av nov. då arbetet avbröts genom att jag skulle gå på Birkagårdens Folkhögskola.

De sista veckorna jag var i Västerbotten bildades Åmsele LS. Åmsele LS hade ju funnits under bygget av Hällnäs-Storuman banan, men upphört på grund av brist på dugande organisationskrafter. Nu fanns det dock en grupp både äldre och yngre som var villiga att göra ett försök. De låg också mycket dåligt med priserna i skogen.

Andra dagen efter det Åmsele LS bildats var jag i Malträsk och bildade LS. Jag ville att de skulle gå med i Åmsele LS eftersom avståndet till Åmsele inte var så långt att de mycket väl kunde tillhöra samma LS. I Malträsk var vi ute och prissatte några avverkningar. De kom överens med arbetsgivaren och än om inte var så stora förhöjningar de uppnådde så var de mycket belåtna med resultatet.

Den 7 maj 1943 återvände jag till Västerbotten för att påbörja agitationen. Skogs- och flott hade tecknat ett kollektivavtal för skogsbruket, förutom för Härjedalen, där kom avtalet ett år senare. Avtalet försämrade lönerierna i fjällregionen. Skogs hade ju tillämpat prissättning och i fjällkommunerna hade de kommit

till goda löner. Mitt arbete koncentrade sig en lång tid i byarna i Dorotea. Dagpenningen hade före avtalets tillkomst varit 15 - 20 kr för en brosslare. Avtalets daglön låg på 10:50. Skogsåberopade att de skulle ha en likartad dagpenning i fjäll som i kustområden. I dessa trakter hade Skogs och flott starka avd. Men i kustkommunerna var de i regel dåligt organiserade. Överallt var arbetarna förbittrade på Skogs och flotts lönepolitik. Någon ny LS blev det inte i Dorotea, däremot i Vilhelmina, Malgö och Malgö bildade de LS. Där hade arbetarna egna kolningsarbeten och blev svårt att få någon fart på LS:en. Sedan under sommaren hölls möten inom Lycksele, Norsjö och Malåtrsk. Lyckan, Hemmingen och Kokträsk LS bildades.

År 1938 hade Krutträsk LS prissatt körningen på sommarhuget virke som Domänverket hade. Jägmästaren lät virkesresen ligga och ruttna i stället för att träffa uppgörelse med LS. 1941 hade Krutträsk LS blockerat körningen på kastvedtravar som skulle köras fram med häst. Ombudsman Oskar Jansson från Stockholm kom och hade förhandlingar med jägmästaren och träffade uppgörelse. Jansson besökte samtidigt Malåträsk där Bockträsk-Malådalen hade en konflikt med Malå revir. Han träffade en uppgörelse som gav 1 1/2 öre mera per kbf. än vad Skogs och flott hade träffat uppgörelse på.

Efter hemkomsten från Stockholm hösten 1944 började jag agitation i Västerbotten. Det blev mycket besök i skogskojorna där var det stora arbetslag och en eller två kockor som svarade för mathållningen. Jag pratade i kojorna på kvällarna, ett möte som varade omkring en timma. Överallt blev jag vänligt mottagen än om vi inte hade några medlemmar i dessa kojor. Var kojan bristfällig så tog jag kontakt med den ansvarige arbetsgivaren och i rädslan för att yrkesinspektören skulle komma så reparerades kojan. Ett exempel kan nämnas. Bortanför Kattisavan hade Domänverket en koja som var den sämsta jag någonsin varit i. Det var över 30 minusgrader ute. Jag låg fullt påklädd i en dubbelsäng hos en hästkörare som klädde på sig en lång hunskinpäl, drog ned pälsmössan för öronen och pälshanskar på händerna. Varenda man pälsade på sig innan de kröp till sängs. När det blev dag igen ringde jag kronojägaren som bodde i Kattisavan och uppmanade honom att omedelbart se till att kojan blev reparerad. Men ni har väl inga medlemmar där, nej svarade jag det har vi inte men folk skall inte bo en sådan bostad och du har att välja vidtages inte en omedelbar reparation, så är skogsinspektören.

där om en vecka. Kronojägare hade omedelbart ordnat med reparation.

Under 1944 återupptogs 2 LS, Vormsele och Ajaur och ^{bybildades} ~~Hundberg~~ ny bildades. 1945 påbörjades agitation i Västerbotten och pågick till den 13 juni. Vid den tiden var det DK som svarade för anställningen och den varade så länge de hade pengar, sedan blev det att försöka att hitta något arbete. Jag arbetade under sommaren i Åmseletrakten med vägarbete några veckor och sedan med massa och kolvedshuggning. Det gavs också tid för agitation på kvällarna och helgerna bl.a. bildades Mårdsele LS och ett stort kamratmöte hölls i Lossmen. Tidigare under våren hade en flottningsskonferens hållits i Åmsele och i samband med ^{det} var ett offentligt möte ordnat med Martin Höglund som talare. Mötet samlade en publik på 150 personer och Skogs och flott mötte upp och diskutera, diskussionen blev en stor seger för syndikalisterna.

Åmsele var dock en hårarbetad plats, Första LS fanns under bygget av Hällnäs-Storumanbanan, de hade bl. a. 1:a maj demonstration då och en känd profil inom rallakåren Fanberg bodde där. Förnamnet har jag glömt, han hade en son som bodde i min hemby som hette Frits. Organisationslivet var rätt så livat den sommaren. Vi bildade en ungdomsklubb vi hade kamratmöten och fester för att få in pengar. Efter ett par år la dem ned LS, det var ordf. som var inbiten socialdemokrat som hade ett stort för troende bland arbetarna, som var förrädaren. Ungdomsklubben dog också bort.

Arbetet fortsatte i Västerbotten fram till den 17 jan. 1946, varefter jag åkte till Västernorrlands distriktet. Fram till dess hade jag haft 20 möten varav 6 var skolningsmöten, en ny LS bildades i Bäckmyra med 9 medlemmar. Vid möten ^{invid} hade 311 st deltagit. Ett ^{träffmöte} möte hölls i Adak och efteråt var det dans, 80 st deltog.

I Västernorrland arbetade jag från den 6 februari 1946 till den 13 juni. Det var ett tungarbetat distrikt. Knut Jansson gjorde klart för mej innan jag började att det var hårarbetat och att jag inte skulle ha några stora förväntningar att uppnå några stora resultat. 20 möten hölls med sammanlagt 289 deltagare. I Långsele och Forsmo pågick kraftverksbygge och i Forsmo var tillslutningen god. I Viksmon hade det funnits en stor LS, Bror Finneskog hade bott där en tid. Men nu var LS på fallrepet och Skogs och flott hade tagit över där. Jag hade ett möte där en söndag och det var mest skogs medlemmar som hade mött

upp, förbudsordf. Charles Winroth var där för att försvara deras avtalspolitik. I Överturingen hade Anders Ek för några år sedan varit och bildat en LS på drygt 30 medlemmar. Jag tycks minnas att ~~de~~^{en LS hade} var 35 medlemmar och jag hade ordnat ett möte i Folkets hus och det kom 6 st. Men var är medlemmarna frågade jag, ja de är på dansbanan. Vad gör dem där? De spelar kort blev svaret Då går vi dit sa jag. Där var ett 20-tal, på scenen satt ett pokerlag och resten var bakspelare. Jag talade om mitt ärende och trots att jag stör er i ert intressanta spel så tycker jag att det är viktigt att ni stannar upp ^{och lyssnar} hör vad jag har att säga i era arbetsproblem i skogen. Spelet upphörde, inga protester förbannat var jag så jag pratade 1 1/2 timma, ~~nästan~~ så länge har jag i vanliga fall aldrig brukat tala. Efteråt var det en del som kom fram och berättade om att han hade varit i Särna en vinter en annan hade varit i Jerfojaur i Norrbotten och på båda platserna hade de LS och bra priser. Jag talade om för den att de satte sig inte och spela kort när de skulle ha ett LS möte. De hade fått kämpa hårt för att komma till de priser de hade i skogen.

Det fanns en del andra platser där jag hade möten och det skulle ha funnits ^{och kanske} att kanske bilda LS men tiden var för kort och DK saknade ekonomi. Utanför Näsåker i en by som hette Grundtjärn hade de LS, jag tycks minnas att de var ett 30-tal medlemmar. Vi hade möte en söndag och 25 st hade mött upp. Jag frågade kassören hur det gick med bokföringen och om han behövde någon hjälp. Ja det gick nog bra men jag upptäckte att han saknade matrikelkort. Nej sådana behövde han inte och du skall inte komma med nå nymodigheter, för jag känner varenda medlem och vet hur mycket var och ens skall betala. Det gick inte att övertyga honom att det var nödvändigt med en bättre ordning.

Det blev ett par veckors avbrott för några möten i Västerbotten Under sommaren var det ingen agitation och jag åkte till Stockholm och arbetade inom byggnadsindustrin. Den 15 okt. påbörjade agitation i Västerbotten. Nu varslade RLF för konflikt på körningsarbete. Nu blev det intressant, god uppslutning på och diskussion ibland tills mitt på natten. I Åmsele hade Skogs ordnat ett möte med Charles Winroth som talare. Ja, det var väl LS ordf. som låg bakom detta möte, jag hade börjat upptäcka att han var en ulv i fårakläder. Mötet var välbesökt, där satt skog faktorn, kronojägaren och förmännen, RLF och LS medlemmar hade

Jag hade tidigare varit anställd som ombudsman i Norrbotten, det var hösten 1941, som jag gav löfte till DK att göra ett försök. När jag ser tillbaks på den och om det hade varit i dag skulle jag inte ha åtagit mej detta uppdrag, på grund av att mina kunskaper var för bristfälliga. Jag hade sammanlagt gått i skolan i 7 terminer och det var inte en termin varje år utan det kunde ha varit uppehåll ett eller två^{år} mellan dessa terminer. Sorsele låg långt efter andra kommuner i skolundervisningen, det framgår bl.a. av en Dr. avhandling som Samernas kyrkoherde Bo Lundmark har skrivit. Det tog 30 år efter folkskolestadgans tillkomst innan de hade ett skolhus i samhället. Och de som bodde utanför samhället i byarna blev det dåligt med skolgången. Mina 6 äldre syskon var det bara en som hade gått 4 terminer i skola de övriga hade gått endast 3 terminer.

Jag skrev dåligt och min stavning var väl inte heller felfri trots att jag hade gått en kurs i rättstavning hos NKI. 1942 var en myckethård och kall vinter. Det var dåligt med kommunikationer i Norrbotten ofta fick man ta sig fram på skidor för att komma till en by. Det kunde också vara svårt att få ligga över natten. De motiverade med att de hade så dåligt med mat. Jag förklarade att det för min del inte var något problem med maten. Jag hade alltid lite fläsk, smör och bröd i ryggsäcken. Jag rökte inte och hade därför två kaffekort. Ja sa till mor i huset att om hon skulle skölja ur kaffepannan skulle jag bjuda dem på en kopp riktigt gott kaffe. Efter den drycken då fanns det gott om mat. Jag vet inte vad jag skulle ha bjudit dem på för göra dem gladare.

Oerhört kalla bostäder hade de på många ställen. I Spikberg hade de både LS och ungdomsklubb, men livaktigheten var det dåligt med. Jag bodde hos ungdomsklubbens styrelse ett par nätter, under det att jag på kvällarna åkte ut till någon skogskoja. Gubben i huset var sjuk, han väntade på att få åka till Boden för operation av magsår. Huset de bodde i var det så kallt att när man satt intill järnspisen som var enda uppvärmningen av köket och kammaren, så brände man sig i den sida som var vänd mot spisen och frös på den andra sidan. När jag åkte därifrån gav jag bort så mycket jag kunde av de slantar jag hade. Men familjen överlevde. 1947 när jag återkom till Norrbotten besökte jag dem. Gubben var frisk och var anställd skogsförman och huset hade de fått reparerat. Min anställning varade tills i april då blev jag inkallad i beredskapstjänstgöring i 3 månader.

mött upp manngrant. Winroth skördade inga frukter vid det mötet kanske möjligen hos någon av skogstjänstemännen.

Vid RLF konflikten intog vi den ståndpunkten, att där vi var i majoritet där krävde vi att själva få bestämma. Där hade vi också priser som låg över de priser och löner som RLF hade. Där ~~met~~ där vi var i minoritet så så böjde vi oss och var solidariska. Det var något som RLF accepterade. I Husbondliden, "Pingstvännernas starka fäste", där hade jag ett möte en kväll i skolan som också pingstvännerna använde till möteslokal. De deltog i diskussionen och de ansåg att det borde nog ha varit LS för de kunde göra något. De hade flottningskonflikten från 1933 i färskt minne. Bertil Andersson i Rusktrsäk han var flottningsförförman och syndikalist men kunde vid den tiden inte stå organiserad i LS. Han stod i predikstolen och talade och han använde sig av kraftiga svordomar. Det var dock ingen av de religiösa som anmärkte något.

I Lycksele hade RLF ordnat ett möte i en biograf som var fullsatt. spikad. SAC hade samtidigt årskonferens och vi fick en inbjudan att komma dit. Även där var det berömmade ord över SAC. Jag satt intill Edvin Lindstam och jag frågade honom om inte vi också skulle yttra oss. Nej fan å, sa Lindstam, här får vi sådant beröm så det behöver vi inte. Jag begärde dock ordet och gick upp och deklarerade vår inställning till konflikten och det blev stormande applåder från publiken. Jag fick även där en inbjudan att komma till Byssträsk någon kväll.

Det var många bra möten efter Umeåälvdal den hösten och hela januari månad 1947. Bl.a. i Åskilje, och i Gunnarn började mötet kl. 7 på kvällen och fortsatte till kl 1 på natten och utan för möteslokalen ytterligare en timma. I Slussfors där är det oerhört mycket religiösa sekter, där hade jag möte i en adventkyrka.

Den 6 februari började en turne för Ungdomsförbundet. De platser som mest bearbetades var Västergötland, Värmland, Dalarna och Härjedalen Något enstaka möte förekom också i Stocholms traktern bl.a. i Stora Vika. Turnen avslutades midsommarhelgen i Vemdalen. Där var inget möte ordnat därför att idrottsföreningen firade 25 års jubileum. Men LS ordf. eller kanske han var kassör, Stor hade ordnat så att jag skulle få tala i 10' under en paus på festplatsen. Men jag skulle endast få tala om fredsfrågan. Enligt arrangörerna var det 3000 personer där den kvällen.

Det var en mycket bra möte och jag fick tala i 10' under en paus på festplatsen. Men jag skulle endast få tala om fredsfrågan.

Det blev någon månads uppehåll i Hede där jag högg ved åt en *2. m. k.*
 Därefter resan till Norrbotten där Risnabbens ungdomsklubb bil-
 dades med 21 medlemmar 100 st deltog i mötet. Turnen slutade i
 Kiruna och jag hade då tänkt avbryta all agitation och åka till
 Särna och hugga timmer, det var ju den plats där priserna låg
 bäst till. DK som var förlagd till Kiruna ville att jag skulle
 stanna i Norrbotten som ombudsman. Det blev så att jag stannade
 och min bostadsort blev Arvidsjaur. Jag hade många bra möten i
 distriktet bl.a. en diskussion med Rlf i Arvidsjaur och i Pjesk-
 ker. I Vidsel hade jag en diskussion med Skogs och flotts di-
 striktsordf. för Umeälvens distrikt. *Var* där i trakterna på
 agitation. Han skulle ha där ett möte under söndagen och efter-
 som jag märkte att det fanns ett visst gehör för en avd. där och
 eftersom jag var upptagen samma dag för ett möte i Granträsk
 där Skogs och RLF var inbjuden till diskussion ringde jag till
 Karl Landström och han åkte dit med ett gäng från Akkajaur som
 gjorde bort Skogs riktigt. Efter det mötet hade de i Vidsel
 en omröstning och 33 röstade för att de skulle bilda LS och 2
 röstade för Skogs och flott. Jag fick meddelande om att jag
 skulle komma *fit* på ett möte. 50 st hade mött upp och det blev
 43 nya medlemmar.

Det var oerhört mycket kommunister där och ordf. i LS *Lars Medin* *som* ock-
 så var ordf. i kommunistiska kretsen berättade att på en kon-
 ferens i Älvsbyn hade partiledningen påtalat att de hade bildat
 LS. Han hade svarat med att de kunde väl inte bilda Skogs och
 flott n är 2 st hade röstat för Skogs och 33 för LS, ja då skul-
 le de inte ha bildat något tyckte partiledningen. LS ordf. ansåg
 att det var dem själva som skulle bestämma vilken organisation
 de skulle ha.

Nu blev inte LS så gammal i Vidsel, det kanske berodde på att
 kassören började med egna skogsaffärer och Lars Medin som då
 var ombudsman i SAC var lite otaktisk och retade kommunisterna.
 Efter en tid meddelade den tidigare ordf. i LS att de hade reso-
 nerat om att de måste ta upp LS verksamhet. Jag var där och
 bildade LS som blev 10 st vid starten men växte sakta och behäs-
 kade den fackliga verksamheten i bygden. Därefter var jag i Ny-
 byn och bildade en LS. Dessa två LS har sedermera gått upp i
 Älvsby LS. Liksom på många andra platser blev det svårt att få
 fram tillräckligt med *styrelse* medlemmar i dessa två LS Vidsel och Nybyn.

I övre delen av Piteälven hade det funnits starka LS sedan i början av 20- talet, de flesta hade väl J W Kramer bildat, han var mycket populär dessa bygder. Helmer Sjölund i Jerfojaur berättade om ett möte i Moskosel under flottningskonflikten 1922. Vi hade 4 mil till Moskosel, ja de som bodde i Forsnäs vid gränsen till Arjeplog hade över 5 mil att vandra. Ingen mat hade vi hemma och inte visste vi om vi skulle få någon mat dit vi kom. En handlare i Arvidsjaur som var kommunist, hette Sjöberg, hade skänkt ärter och fläsk, så att alla som kom fick ärtsoppa. J.W. Kramer talade vid mötet. Landsfiskalen från Arvidsjaur och stadsfiskalen om det nu var från Piteå eller Luleå kommar jag inte ihåg, de satt på första bänken och väntade på att Kramer skulle säga något så att de fick anledning att anhålla honom. Men Kramer var på sin vakt. Han sa dock bl.a. Det hindrar inte att ni går ut och spöa dessa strejbrytare, men kamrater, jag varnar er gör inte detta. När mötet var slut tog de båda landsfiskalerna Kramer i hand och tackade honom.

Att gå långa vägar på den tiden för att höra en talare var inge ovanligt. Oskar Åman i Suddesjaur berättade han vid två tillfällen hade vandrat en skogsstig till Arvidsjaur ^{5 mil} för höra Kata Dalhström och Lindhagen.

Jag har ett mycket bra minne från mitt första LS mötet i Suddesjaur. 1939 på vintern arbetade jag med timmerhuggning i Strömånäs cirka 6 km från Suddesjaur. Jag skulle åka dit en söndag på LS möte och mötet hade de ~~dagarna~~ i Bergnäs, så min färdsträcka förländes med ytterligare 2 km. Mötet hade de i August Renbergs stora kök som var fullsatt med både män ock damer. När ordf. Leonard Åman slog klubban i bordet och förklarade mötet avslutat reste sig alla och sjöng Internationalen. Därefter serverade damerna kaffe och de som hade haft lång väg att färdas bjöds på kaffe och fick betala 25 eller kanske det var en 50 öring för kaffe med bröd. Sedan arbetade jag en sommar med vägarbete i Suddesjaur och vattuledningsarbete i Balkovare och på båda platserna fick man tillfälle att närvara vid välbesökta och givande möten.

Vid årskonferensen hösten 1952 fick jag i uppdrag att göra upp kostnadsberäkning för en agitationsplan i Arjeplog. Vilka plats kunde vara lämplig att besöka, resekostnader och övriga kostnader. Det skulle satsas på Arjeplog och den första platsen jag be

sökte var Maskaur-Marielund. De hade en Skogs och flotts avd. på 25 medlemmar. De var intresserad för bildandet av en LS och ett möte ordnades där 24 medlemmar gick över, den 25 var nere i mellansverige på stormfällshuggning och han gick också över ~~han kom hem~~. Därefter besökte jag en skogskoja i Jutis de ~~han~~ också intresserad för en övergång och ett möte ordnades och ett tiotal anslöt sig. Galtisjaur var nästa plats där LS bildades. Den som blev ordförande där var en troende kommunist, många av de övriga medlemmarna var väl också kommunister men han var orsaken till att LS lades ned.

Det blev naturligtvis oro i Skogsarbetareförbundet och jag fick en dag se i Norrländska Socialdemokraten att jag skulle diskutera med Henry Åström på ett möte i Galtisjaur. Jag var aldrig tillfrågad och på de övriga möten nedkade Åström diskussionen på ett möte krävde hans medlemmar diskussion.

På mötet i Galtisjaur deltog också Kalle Långström. Åström var ju allmänt känd för att vara den värsta demagog som fanns. Där visade han också prov på en fruktansvärd demagogi. Han skördade väl inga vinster i debatten. Men ordförande i LS sa till oss att de hade beslutat att lägga ned LS. Och det berodde på att han hade läst i en tidning att professor Ohlin hade varit på vår kongress och hans tal hade överensstämmt med kongressdeltagarnas uppfattning. Jag bad om att få se tidningen men han förklarade att han hade slängt bort den. Men inte släpper väl du så fina argument. Det hade naturligtvis kommit order från partiet att de skulle utträda ur SAC.

Jutis LS dog bort genom att nästan alla medlemmar dog i cancer, var det någon som överlevde så blev den medlem i Arjeplogs LS. I Jutis hade skogsarbetarna gått med hormoslyrsprutor och sprutat i skogen. Ingen av arbetarna trodde att det var några risker och arbetsgivaren Domänverket förklarade att det var ingen risk. Författaren Boris Ernstsson har skrivit om detta i boken Giftkriget.

I början av 50-talet kom motorsågen och den förbättrades undan för undan, de blev lättare och mera hanterliga. Traktorer började sättas in i framforslingen av virket och till slut blev det stora kompressorer som nästan helt ersatte huggaren. Tidigare hade varje träd som skulle avverkas märkts ut genom att det stämplades. Även detta upphörde och i stället gjorde man så att ett område som skulle avverkas ~~och~~ gick man en kompasslinje och i regel var det vart tionde träd som taxerades.

Som regel var det 50 meter mellan dessa taxeringslinjer. Till sist slopades även denna metod när månadslönen kom på grund av skogsstrejken 1974 och 75. Om syndikalisternas insats i skogsstrejken borde skrivas ett särskilt kapitel, för någon månadslön hade det aldrig blivit utan syndikalisternas stora insats. Det påstående som Sixten Bäckström kom med när han avgick med pension var lögn och stor bluff. Förbundets avtalsråd hade inte det året begärt någon månadslön vid förhandlingarna och motarbetade hela tiden strejken. Så när Bäckström sa enligt intervju i Aftonbladet den 12 april 1975 att strejken hade hindrat dem att snabbt få igenom månadslön. Ja, det är väl svårt att få igenom något i en förhandling som man inte har begärt.

1960 på hösten när jag kom hem från semestern hade en man i Vängelsby i nordvästra Ångermanland ringt och sökt mej. Efter kontakt med honom åkte jag dit och det blev så att vi ordnade ett möte i Nordantjäl och en LS bildades. Efter något år ändrade LS namnet till Ramsele emedan de flesta i styrelsen bodde där. Det visade sig att det skulle bli mycket arbete i norra Ångermanland. Norr om Närråker pågick ett kraftbygg^{KRAFTBYGG} och där hade Tåsjöbyggdagens LS bildats. Nedanför kraftbygget i Skansnäset bodde en man vid namn William Sköld. Han hade varit ordförande i Skogs avd. han körde med häst i skogen och var en mycket aktad person hos bolaget, men en man som vågade hålla på sin rätt och framföra sina åsikter. Efter kontakt med honom blev det så att vi åkte ut på kvällarna och tog in ett 20-tal oorganiserade och lika många tog³ över från Skogsarbetareförbundet.

Vi hade ett möte där en söndag som var välbesökt och efter någon vecka hade vi ett nytt möte. Det kom en billast med gubbar från Rajastrand. Gamle J.W. Forsberg 72 år, som i början av 20-talet hade tillhört SAC hade organiserat resan till mötet, Nu tillhörde Forsberg Skosarbf. och jag tycks minnas att de övriga som var med också tillhörde förbundet. Det blev bestämt att jag skulle komma till Rajastrand en söndag och då bildades Rajastrands LS. 7 medl. blev det vid starten men de var snart uppe i ett 30-tal. I Åsele fick jag adress på en skogsförman som hette Nordin. Jag sökte upp honom i en skogsavverkning och vi kom överens om att ordna ett möte i Åsele. Men det gällde att göra täta återbesök på dessa platser där vi hade nybildade LS, dels för att hjälpa dem i arbetet och dels för att värva nya medlemmar. I Ormsjö i Dorotea fanns en LS som hade bildats av skogs- och anläggningsarbetare.

1962 på hösten var det en man som hette Ljungtoft och bodde i en by utanför Vilhelmina. Han ringde mej och meddelade att han trodde att det fanns intresse för en LS i Dikanäs, han hade en broder i Sjöland som ligger en mil söder om Dikanäs, och han var hette Johan Magnus Andersson. Vi åkte upp en kväll för att träffa Johan Magnus och det visade sig att han var med i RLF, men han blev intresserad för SAC. Han fick en del propagandamaterial och efter ett par veckor besökte jag ett möte som var ordnat och vi bildade Vojmodalens LS där Johan Magnus blev ordförande. Vi åkte ut iskogsavverkningar på dagarna och besökte hemmen på kvällarna och värvade medlemmar.

Byggnadsarbetareförbundet hade en avd. i Dikanäs på 60 medlemmar. Från centralt håll hade de beslutat om två storavdelningar för Västerbotten. Dikanäs skulle höra till Umeåavd. som sträckte sig till Tärnaby och Vilhelmina. Dikanäs avd. protesterade de ville inte tillhöra storavd. Men här var det högre makter som bestämde, de skulle måst gå upp i storavdelningen. Nu blev det bara 10 medlemmar kvar för storavd. i Umeå, de övriga 50 gick över till LS

Nu började det att bli oro inom Skogsarbetarförbundet, de förlorade medlemmar i deras starkaste fäste i övre delen av Ångermanälvens distrikt. En gång när jag ringde expeditören i deras storavdelning för att få ut en medlemsbok tyckte han att jag skulle åka till södra delen av Vilhelmina för Vojmodalen var ju deras starkaste fäste. Jag åker gärna dit om jag blir kallad blev svaret.

Det blev en del ändringar i avtalets bedömningstabell, jag tycks minnas att det skedde 1963 på hösten. Vi brukade då ordna med exkursionskurser för våra medlemmar. Skogs hade sina kurser för expeditörerna och förtroendemännen och övriga deras medlemmar med något undantag var helt borta i hur avtalets skulle tolkas. Vid dessa kurser var också våra. I Gädde hade vi tillsammans med SCA ordnat en kurs, bolagets jägmästare Bengt Johansson, "Blå-Johan" kalla de honom, men det var en mycket hygglig man. De hade tidigare haft en förvaltare där som hette Parde, som varit besvärlig och en skogsfaktor som var hopplös. Det var väl därför "Blå-Johan" kom dit. Eftersom skogs också hade medlemmar på bevakning så var två av deras expeditörer inbjudna. Och de verka inte så glada, de fick sitta där i två dagar som åhörare medan jag och arbetsgivarrens ombudsman gick igenom deras avtal,

Till Rossön blev jag kalla en söndag, de hade ordnat ett möte i Folkets hus. I Rossön hade Skogs och flott bildat sin första avd. Bodum nr 1. Dit hade en av de förste medlemmarna kommit, namnet har jag glömt, han hade varit en av stöttepelarna i distriktet. Distriksordf. Gebarth från Järsjöby och expeditören från Alanäset, namnet på honom har jag glömt, de fanns båda två på mötet. Ett 20-tal skogsarbetare från Rossön var där med skidåkaren och Vasaloppssegraren Sigvard Jonsson, som satt ordf. vid mötet. Efter min inledning följde en stunds diskussion och expeditören från Alanäset tyckte att jag var oförskämd som bjöd in deras medlemmar och försökte att värva dem. Då tog det eld i Sigvard Jonsson, det är inte Bilare som har inbjudit oss utan det är vi som har inbjudit honom, för ni har inte skött er bättre än att det behövs detta möte, rev Sigvard i med sin kraftiga stämma.

Eftersom vi inte hade tillgång till lokalen mera än två timmar fick Skogsrepresentanterna avlägsna sig. Den gamle mannen i nr. 1 Bodum, han nästan grät, ni vet inte vad ni har gett er in i sa han. De bildade LS och Sigvard Jonsson blev vald till ordf. Det väckte också förvåning hos bolaget han arbetade åt och arbetsgivarens ombudsman, när de hörde att Sigvard Jonsson hade gått över. De hade en väldig respekt för honom. Han förolyckades under 60-talet, körde ned med traktorn på ett timmeravlägge och drunknade.

Ja, det väckte oro och bekymmer hos Skogs Förbuds- och Kretsstyrelse n i Hoting. Kretsstyrelsen ordnade ett diskussionsmöte i Skansnäset med Sixten Bäckström som talare. Kretsordf. och distriktets ombudman var också där. Vi mötte upp med Walfred Olofsson, som motinledare, Kalle Hägg och Bertil Hall. Sixten Bäckström protesterade in^{te} när jag sa att vi hade fått 3 - 400 hundrä nya medlemmar i Norra Ångermanlands älvdal. De flesta hade ju kommit från Skogsarbetareförbundet. Däremot retade jag Bäckström så att han hälsade inte på mej sedan annat än de gånger han satt ute i förhandlingslokalens foajé. Nåja, jag led väl ingen förlust med att Sixten Bäckström inte hälsade.

Bertil Dalhberg berättade, det var så att han följde med mej där i Norråkerstrakten denna höst. Han var ute också på egen hand och var i Rajastrand hos J W Forsberg. Då kom skogs ombudsman ^{Johansson} Johansson in där, Bertil satt i ett annat rum. Och nu har ni bildat LS här sa ombudsmannen. Är det den där förbannade Bilare som har varit här också? Så jag var nog inte mycket hållen ideras ögon.

Till sist bildades Vilhelmina LS, som bestod av både byggnads och skogsarbetare. DK var förlagd till Lycksele och de hjälpte till med propagnandan. Vi gjorde en affischkampanj. Vägarna strålade ut från Lycksele. Till Umeå, ~~Till~~ Kristineberg, ~~Till~~ Storuman, ~~Till~~ Vilhelmina, Åsele och Fredrika. Det fanns gått om lador utmed dessa vägar och vi klädde dem med affischer. I Lycksele skötte lokalradion av lektor Lennart Hartin, han var vänligt sinnad till vår rörelse trots att han var en sossepamparna i stan. Han gjorde en intervju med LS kassören i Lycksele med anledning av denna affischering.

Numera ser man aldrig några propagandaaffischer när man åker genom Sverige. Visserligen är det väl i lag förbjudet att affischeras på laduväggar utmed vägarna. Men folkdansarna i Åsele berättade att det blev mycket billigare för dem om ~~fick~~^{de} böta det någon gång än att annonsera i tidningar.

I Vindelgransele hade LS blockerat en avverkning 1945. Det var en man i Blattnicksele som hette Bertil Fjällström som hade avverkningen och de som arbetade där var ifrån Juktån i Sorsele. Jag förstod när jag kom dit och fick höra vilka som arbetade där att de skulle inte respektera blockaden, trots att de hade bett att LS skulle blockera. Med två representanter från LS besökte vi avverkningen men det gick inte att tala dem till rätta. Nu hade LS när de varslade arbetsgivaren om blockad inte varslat statens förlikningsman. Men saken ordnades. Damen som skötte om posten var gift med en man som arbetade i Rävliengruvan och han hade under de första åren [↗] fanns i Vindelgransele tillhört den. Jag skrev en varsel till förlikningsmannen och posten ställde om stämpeln så att brevet antidaterades i 14 dagar. Vi kunde inte rekommendera det och vi sände det till Umeå trots att vi visste att förlikningsmannen nyss hade flyttat till Piteå. När det hade gått en vecka ringde förlikningsmannen och sa jag förstår att det är därför att jag har flyttat brevet har blivit försenat. Han trodde att det inte var lönt att försöka få denna arbetsgivare till en förhandling. Jag var väl av samma uppfattning, jag hade ringt honom och det var bara svordomar och råskäll.

Det blev väl inte någon stor glädje för dem som arbeta där. Köraren hade tänkt att få ha hästen hos en torpare som bodde ett 100-tal meter från kojans. Han nekades och arbetsgiv³aren fick bygga ett stall. Han hade ett par grabbar och de kom till Vindelgransele på fettisdagsdans, där blev de utkastad.

Frågan har ibland ställts från en del varför upphörde registret. Det hade väl aldrig fungerat riktigt någonstans, som det teoretiskt var tänkt. På de platser där registerföring av avverkningarna i skogen förekom och där det utövades en ganska bra kontroll var väl i norra Dalarna Särna, Idre och Älvdalen och i Heksingland och Härjedalen samt i övre delen av Piteälven i LS såsom Suddejaur, Jerfojaur, Brännudden och Akkajaur. Det är möjligt att det förekommit på vissa delar av Luleälven, åtminstone i Jokkmokk under 30- talet.

Jag arbetade i en avverkning bortom Suddesjaur 1939. Jag kommer inte ihåg om det var Suddejaur eller Brännuddens LS som hade prissatt avverkningen. De tog upp en registeravgift av de som arbetade i avverkningen. Jag tre man från Moskosel tillhörde LS i övrigt var det Skogs avd. ^{de} ~~de~~ tillhörde. Den som först var dit för att hämta registeravgiften fick från en del men de flesta drog sig för att betala. Ändå rörde det sig bara för huggarna 2:50 och för körarna 4:- kr. Men så en kväll kom det en man som de visste hade en oerhörd fysiskt styrka och han påminde dem om att det var en del där som inte hade betalat registeravgiften och då kom pengarna fram. Det var mycket arbetskraft som kom från Pitebygden och från Malåträsk och ibland kunde det vara svårt att få betalning från dessa.

De var också angelägna att få in deras förtjänststatestik. Och ibland var inte det så lätt. Det visade sig att det underlättade vid kommande förhandlingar om de hade en noggrann förtjänststatestik. I Suddesjaur berättade ^{de} att jägmästaren en gång låg 10 öre högre i förtjänst än LS, men nästa gång de träffades så erkände han att de hade rätt. På de platser där inte statestik fördes gick arbetsgivaren på den som hade tjänat mest i avverkningen. En sådan gång var det ingen som kunde bevisa att han hade fel.

Skogsavtalet som Skogs och flottningsarbetareförbundet kom med 1942 på hösten blev en broms för LS att föra förhandlingar på basis av sina prissättningar. LS i övre delen av Piteälven och även i Västerbotten fortsatte med prissättning. I Piteälvsområdet blev det dock en kraftig konfrontation mella LS och Domänverket. Skogs ordnade en höst ett möte i Suddesjaur med Winroth som talare. Vidare deltog från förbundet ombudsman Artur Nilsson och Hugo Burman. LS var av den uppfattningen att det var Domänverket som vidtalat Skogs att ordna möte och få Winroth att

bryta motståndet. Det är möjligt att det förhöll sig så trots att det misslyckades. Vi fortsatte med prissättning in på 50- talet men då började maskinerna att komma in i bilden. ^{Häst} Körarna började försvinna från skogen. Det bildades en traktororganisation där Gotthard Öberg stod i spetsen, han körde nämligen traktör/då, Vi fick medlemmar i denna traktorförening från Idre i söder och Övertårneå. ~~i norr~~ ^{här} tycks jag minnas att den längst i norr boende medlemmen fanns. På en traktorverstad i Älvsbyn där Skogs skulle ha möte och där ombudsman Wanhainen var gick jag in och diskuterade. Sedan ordnade de ^{möte på} ett kafé men där fick jag inte vara med. Norrländska Socialdemokraten började skriva en massa påstående vilket jag skulle ha sagt vid möten som inte ägde någon sanning. Skogs hade inbjudit till ett möte i Boden där traktorförarnas frågor skulle diskuteras, förbudsombudsmannen Artur Nilsson, Ombudsman Wanhainen och distriktets ordförande skulle vara där. Jag och Kalle Landström åkte dit . Det var endast ett 10- tal åhörare där och de var troligen handplockade. Efter ombudsman Nilssons inledning gick jag upp han återkom och Landström han yttra sig en gång. Så kom det in en fotograf och jag och Landström satt närmast dörren, ~~han~~ han frågade oss om det var här Skogs hade möte och sedan tog han några bilder av mej och försvann. Efter det att han hade gått kom det förslag från ordf. att vi skulle lämna mötet för de hade interna frågor att diskutera. Landström protesterade, men majoriten av den lilla församlingen röstade för att vi fick inte närvara längre. Andra dagen stod det med stora rubriker i NSD, LS ombudsman blev utkastad. Jag hade kommit dit och dragit upp en facklig diskussion, men mötet hade funnit för gått att avvisa mej. Landström var aldrig nämt i deras artikel.

Ja, våran traktorförening blev ju inte så långlivad och likadant var det med Skogs. Vår förening hade väl kommit att att överleva en längre tid om inte Gotthard Öberg hade övergått till annan verksamhet. Därefter började det att komma in andra maskiner i skogsbruket och vi började att diskutera andra löneformer. Vi hade trots allt hunnit teckna ett avtal för traktorpersonal i Arvidsjaur.

Vi diskuterade att vi måste komma fram till någon form av månadslön i skogsbruket eller till att börjamed en lön med delat ackord. Folke Lagerlöf som var Skogsbruksfederationens sekreterare och förhandlingsledare var mycket förutseende på det området.

I slutet av 50- talet upphörde prissättningen helt tror jag. ~~överbrett~~. Kom inte arbetslaget överens med arbetsgivaren, kallad arbetsgivaren på sin ombudsman och så blev det en bedömning av ombudsmännen i vilken klass skogen skulle ligga. Sista slutfas~~en~~ blev att Skogsbruksfederationens och SCA gjorde en bedömning. Men det var väl mycket sällan att det förekom.

Läget var ganska kärvt många gånger under 70- och 80- talet. Statens förlikningsman eller förlikningskommissionen fick ibland inträda för att någon överenskommelse kunde träffas. 1962 var ett kritisk år för Skogsarbetarförbundet och med all säkerhet var det Charles Winroth som då räddade förbundet genom sin avgång som ordf. Ett medlingsförslag hade lagts fram som gick ut till omröstning bland deras medlemmar och medlingsförslaget förkastades med 88,2 procent av samtliga förbundets medlemmar. Aldrig någonsin tidigare har någon omröstning förekommit inom arbetarrörelsen där en sån förkrossande majoritet har förkastat ett medlingsförslag vid en omröstning.

Vid ett besök i ett arbetslag i Bodträskfors före omröstningen förklara jag för dem att det spelar ingen roll hur ni röstar så är det ändå förbundet som avgör frågan. Det måste du väl ändå förstå sa de, att förkasta vi 100 procentigt medlingsförslaget så måste förbundet följa vårt beslut. Efteråt var de ganska nedslagna och besvikna. Förbudsstyrelsen avgjorde frågan så det var 7 för medlingsförslaget och 7 emot, då fällde Winroth avgörandet med sin utslagsröst. Winroth var dock den enda som var karl för sin hatt utav dessa åtta som godkände medlingsförslaget han avgick.

Ja, så kom Sixten Bäckström som ordförande och medlemmarna trodde i och med det att nu skulle det bli bättre. Det blev bara en ny man som trädde i stället för Winroth, men ingen förändring.

Varför lyckades vi inte bättre under dessa år? Ja, det fanns bland Skogs medlemmar som ansåg att vi skulle ha gjort en kraftig framstöt efter hela Ångermanälven 1961 och 1962. Jag var då och är det fortfarande att då hade vi chansen. Det gällde dock inte bara att få en massa medlemmar utan de måste bevakas och få vetskap om vad SAC var och hur de skulle arbeta inom den na organisation.

1968 började jag att bearbeta sydsverige och flyttade dit ned 1969. Men det var minst 20 år för sent. En man från Vilhelmina...

trakten hade bosatt sig i Kisa, där han var anställd åt en skogsarbetsgivare. Under helgerna och övrig fritid var han ute och värvade medlemmar till Skogs. Naturligtvis hade han betalt av förbundet för sitt arbete.

Hade vi kommit före Skogs ha vi kunnat förhoppningsvis bygga upp skogs LS i dessa trakter. Det hade måst göras innan den stora rationattnationaliseringen skedde inom skogsbruket. I Göteryd och trakten av Lagan hade vi skogsarbetare organiserade, men någon föryngring hade inte skett de senaste åren.

Om man går tillbaks till 30- talet i Västerbotten då vi hade 70 LS och över 1800 medlemmar . Vad var orsaken till att vi inte bättre kunde bevaka och behålla vår ställning? Mycket berodde på att när de uppstod några svårigheter fanns det inte tillgång till någon som kunde hjälpa dem. Arbetsgivaren hade alltid trumf på sin hand och segrade. Folket i bygden hade ju både skriv och lässvårigheter. Vi hade också en sekreterare i SAC som bara talde om att medlemmarna skulle klara sig själva. Han verkade inte ha någon förståelse för den okunnighet som rådde bland medlemmarna. Om det var någon grabb som sökte sig till en t.ex. Folkhögskola verkade John Andersson ^{inte} särskilt glad. Vi ser hur det går förklarade han ibland, de försvinner från organisationen. Och visst förekom det . Det var ju inte alla som var passande för det arbete de tidigare hade haft utan var mera lämpad för något annat.

Syndikalistiska Ungdomsförbundet som varit en plantskola på många platser för SAC dog bort i slutet av 40- talet. Sista kongressen hölls 1948. Jag blev vald tillsekreterare på kongressen, Sixten Eriksson, Jonas Winroth och en grabb som hette Ahlberg skulle skriva var sitt protokoll som jag sedan skulle iordningsställa. Från Ahlberg kom referatet omgående, från Sixten Eriksson dröjde det ett halvår och från Jonas Winroth fick jag inget kongressreferat. Jag fick ett brev från Winroth efter ett år , då var han i Erikslund och körde timmer. Tydligen var han psykiskt nere, han skrev att han flera gånger hade plockat fram sina anteckningar men inte orkat skriva. Jag Vill inte döma honom på något sätt, Jonas var en mycket bra grabb. Han var fäst vid vår rörelse. Jag träffade honom sedan jag flyttade till sydsverige. Och det är väl cirka 4 - 5 år sedan han dog i cancer.

KOMMUNISTERNAS FÖRRÄDERI MOT SAC!

Det är lika omöjligt att förena syndikalism och kommunism som eld och vatten. Syndikalismen är frihetsidéer som motsätter sig all form av diktatur, medan kommunismen är motsatsen. Ja, ungefär så skrev Piteå-Tidningen (s) 1950. Det har dock funnits och finns fortfarande SAC medlemmar som har haft svårt att skilja mellan syndikalismen och kommunismen, vilket torde bero på att de aldrig har brytt sig om att sätta sig in i denna fråga.

1968 var jag på en mötesturne i Skåne och där spreds den propagandan från LO håll att SAC var kommunistiskt. Ja inte om man mötte dem i diskussion, det kom en kväll fem ombudsmän från Kristianstad, men de ^{de}aktade sig med att komma med påståendet att SAC var kommunistiskt. Om det var någon som frågade om SAC var kommunistiskt. Brukade jag förklara skillnaden mellan syndikalism och kommunism och ställde samtidigt en motfråga om de kunde förklara varför både syndikalister och anarkister var de första som förbjöds att verka i Sovjet?

I Norrbotten där alltid kommunisterna varit starka, skrev Norrskensflamman under 60-talet och varnade för SAC därför att det var en folkpartistiskt organisation.

Något år efter det jag gått med i SAC läste jag en bok av Albert Jensen: "Syndikalism och bolsjevism." Där sa han mycket klart vart bolsjevismen skulle leda. Jensen var ju den första inom svensk arbetarrörelse som sa vart kommunismen skulle sluta med diktatur och ofrihet. Han kompromissade aldrig med någon diktatur vilken färg den än hade. Han torde också var den mest hatade bland kommunisterna. För mig hade det berättats att de hotade med att det var den första de skulle hänga i ett träd när de kom till makten. Den glädjen fick de dock inte uppleva.

Hösten 1947 kom jag till Arvidsjaur och blev bosatt där i 7 år. Där var kommunisterna mycket starka, de hade 14 ledamöter i kommunalfullmäktige. Jag blev väl inte särskilt populär bland kommunisterna, därför att jag delade ut i brevlådorna broschyren "Den kommunistiska terron i Bulgarien." Det var efter avrättningen av bondeledaren Nicola Pettcof, som ett stort opinionsmöte hölls i Stockholms Medborgarhus, och efter mötet tryckte SAC upp Albert Jensens och Stig Dagermans tal i en broschyr.

I Arvidsjaur hade kommunisterna en lärare som hette Martin Eriksson, mera känd under namnet "Laukereriksson" och Ernst Björk-

*Kollektör för
Norrskensflamman*

Lund

Båda två hade tidigare varit medlemmar i SAC.

Ernst Björklund hade tillhört Lillpите LS och uteslutits där för osolidariskt uppträdande. 1935 hade Övre Piteälvens LS blockerat flottningen. LS hade genom DK erhållit anslag för agitation. Björklund hade åkt uppöver norra Piteälven och sagt till arbetarna, bry er inte om syndikalisternas blockad. Gå ni ut och arbeta. På en kommunistiskt konferens i Älvsbyn hade Björklund sagt att den starka ställning som syndikalisterna haft efter Piteälvdalen hade kommunisterna haft svårt att organisera arbetarna i arbetarkommuner. Men vi har lyckats ta död på LS i nedre delen av Piteälven och är på god väg i övre delen. Axel Hedqvist i Murjek hade lyckats komma över ett protokoll från deras konferens. På Syndikalisternas årskonferens som hölls i Älvsbyn anklagade Hedqvist, Björklund för ^{ty} röd ~~mulvad~~ ^{ty} ~~arbete~~ han hade bedrivit. Björklund nekade tills Hedqvist läste upp vad han hade sagt på kommunisternas kretskonferens.

I Lauker hade de en LS tills senare delen av 30-talet. Martin Eriksson var kassör i LS ~~men~~ men ingen hade betalat några avgifter, så LS ströks för bristande betalning. Eriksson var ju en av de som hade arbete, han var ju lärare. Han hade inte betalt några avgifter under tre års tid. Han hade fristämplat sin bok under dessa år. Han flyttade över till Rönnerbergets LS. Eftersom det var bara kommunister i Rönnerberget vägrade de att följa SAC:s uppmaning om att utesluta Eriksson. John Andersson och Einar Stråle var där på ett möte utan att något resultat ^{uppnåddes}.

Arvidsjaur var en plats där det alltid hade brukat vara stora diskussionsmöten. Där hade Anton Johansson haft diskussion med Filip Forsberg i 14 timmar. Forsberg hade en del lokala krafter som stöttade honom men Anton var ensam, de hade bytt lokal tre gånger och Anton J. höll ut hela tiden. Till slut hade "Röde-Filip", som han kallades sagt, "vi måste nog sluta för Anton Johanson är omöjlig att trötta ut."

När jag kom till Arvidsjaur 1947 hade tiden för de stora diskussionsmötena tagit slut. De politiska partierna kommunister och socialdemokrater hade börjat att bojkotta varandras möten. Anton Johansson var i Arvidsjaur och Moskosel och på båda platserna mötte kommunisterna upp med Martin Eriksson, Ernst Björklund och Gunnar Karlsson, en järnvägare. I Moskosel deltog jag också i diskussion. Anton yttrade något om röd reaktion och Eriksson frågade vad han menade med det. Ja sa Anton, jag kan ju citera Molotov när han sa den 31 okt. 1939 i ett tal att endast ett

starkt Tyskland är en garanti för en solid fred. Eller har inte Molotov sagt det, tvivlar du? Eriksson blev tveksam om vad han skulle svara. Anton tog fram Norrskensflamman där en helsida fanns med Molotvs tal. Eriksson ögnade igenom artikeln och återlånade tidningen och sa, "egentligen skulle ni inburas, men jag skulle vårda er mycket väl."

Kommunisterna hade en ombudsman i Norrbotten som hette Forslund han var en bra talare och till Suddesjaur kom han och Ersnt Björklund till ett valmöte hösten 1948. Jag och Karl Landström mötte upp där. Forslund visste tydligen int~~te~~ något om skogsarbetarfrågor. I sitt föredrag sa han, "att tack vare att det blev en arbetarseger vid valet 194~~8~~ fick skogsarbetarna högre löner." När skogsavtalet kom blev det ju lägre löner framförallt i fjällkommunerna. Både jag och Landström tog fasta på vad han sa om skogsarbetarnas löner och vare sig han eller Björklund hade en chans att klara denna fråga som diskussionen mest kom att röra sig om. Till Akkajaur åkte inte kommunisterna på något valmöte om Landström var hemma. De passade på och kom när han var borta 1942 var jag en lördag och låg över hos Axel Hedqvist. Hedqvist var dubbelorganiserad och ordförande i Järnvägsmannaförbundets avd. Han skulle på söndagen till Lakaträsk på årsmöte och jag skulle också dit och sondera terrängen för SAC, som jag hade fått reda på var dålig där. Hedqvist sa att när årsmötet är slut kan du komma till Folkets hus vi har lite fest ~~blir~~^{med} dans. Jag gick dit men det dröjde inte länge förrän jag blev inringad och trängd mot en vägg av sju man, en del var onyktra och knöt näven och sa här har du lite att hämta, dina idéer är för gamla i dag är det Stalin och Ryssland som strider för hela världens arbetarklass. Jag visste att det kunde inte vara så trevligt att bli utkastad i 40 - grad^s kyla. Jag beslöt mig för att gå till motatack och sa, ja nu är ni kaksiga, men ~~de~~^{de} Molotov sa ~~det~~ 31 okt. 1939^{sa} att "endast ett starkt Tyskland är en garanti för en solid fred,^{de} (och jag undrar om era bröder som förblöder i kylan på Östfronten om de skall resonera likadant. Men då kom Hedqvist till min undsättning, så till sist var vi 4 st som satt på en bänk och diskuter^{de}ä. Kvällen sluta dock lyckligt för jag gick därifrån med den grannaste flickan som var där.

Kan syndikalismen påverka samhällsutvecklingen? Den frågan måste i dag besvaras med en viss tvekan. Frågan för mig är, kan SAC acktivisera sig så att syndikalismen kan bli ett alternativ för att uppnå ett bättre samhälle?

Syndikalismen borde ha stora möjligheter nu när både kommunister och socialdemokrater har svårigheter att förnya sig. Det hjälper nog inte med att kommunisterna ändra sitt namn på partiet. Lars Verner sa ju när det var aktuellt med namnbyte. "Vi vet ju inte hur det t.ex. kan vara om 20 år, det kanske kan bli att återgå till det gamla namnet?" Kommunisterna kommer nog trots namnbyte, att bli trogen de Marxsistiska doktrinerna.

Beträffande socialdemokraterna verkar de ha svårt att tänka sig något annat än privatkapitalistisk företagsverksamhet. Att de skulle kunna övergå till en kooperativ socialism är de främmande för. Det har då inte framkommit i någon debatt inom partiet.

Syndikalismen är ju fortfarande oförbrukade idéer. Jag instämmer med Folke Fridell, han sa i en intervju i slutet av sin lednad: "Medan inte syndikalismen är prövad, tror jag på den." Det är endast i Spanien och det var under mycket svåra förhållanden som syndikalismen sattes på prov. Det är nu över elva sedan jag besökte en Kibutz i Israel, vilket jag fann var helt uppbyggd efter syndikalismens principer.

SAC har dock inte den kraft som behövs för att vinna gehör för sina idéer, de tycker jag att de två senaste kongresserna vittnar om. Svaga AU och CK har det varit. Hur det nu kan vara med AU och CK vet jag inget om. Det tar minst två kongressperioder för att en AU och CK ledamot skall hinna lära känna organisationen. De måste ha kännedom och vetskap om att förhållanden är inte likadant i Stockholm som i övriga platser i landet. Det kan skilja byar emellan och även landskapen emellan. Det verkar inte som att de tar det på allvar de som kandidera vid valen till AU.